

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Hiipakka, M., Owson, T. & Lähteenmäki, E. (2019) Kielten ja viestinnän opettajat kiertotalousasioiden äärellä. TAMK-blogi, 3.12.2019.

URL: <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/teema2/kielten-ja-viestinnan-opettajat-kiertotalousasioiden-aarella/>

Kielten ja viestinnän opettajat kiertotalousasioiden äärellä

3.12.2019 — Kukka-Maaria Korko

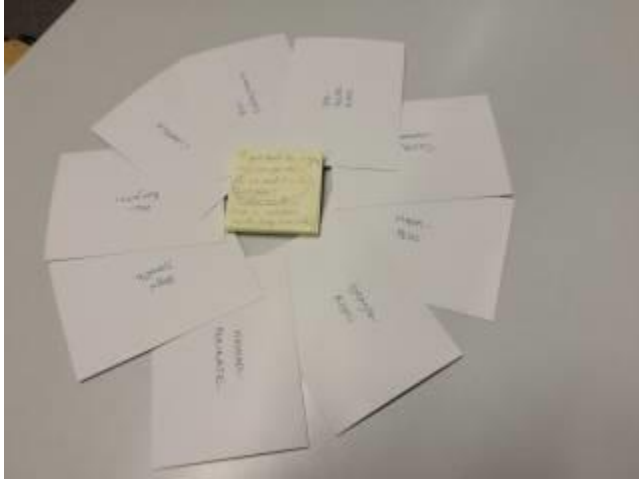

TAMK on mukana OKM:n rahoittamassa Kiertotalousosaamista ammattikorkeakouluihin -hankkeessa. Osana hankkeen toimintaa fasilitoimme kielten ja viestinnän opettajille työpajan kiertotalousasioiden ja -asenteiden pohtimista varten. Kestävä kehitys on myös huomioitu Tampereen korkeakouluyhteisön yhteisissä osaamistavoitteissa, joten kaikkien alojen ja tutkinto-ohjelmien tulisi sisällyttää kestävä kehitys opetussuunnitelmiinsa.

Työpajan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioimme kohderyhmän, mutta peruskonsepti oli samantyyppinen kuin TAMK-konferenssissa helmikuussa 2019 järjestetyssä *Kiertotalous näkyväksi TAMKin opetussuunnitelmiin* -työpajassa. TAMK-konferenssissa toteutetun työpajan kulku ja tulokset on kuvattu blogikirjoituksessa *Kiertotalous on oivalluksia tehdä asioita toisin* (Asikainen ym. 2019).

Kielten ja viestinnän opettajien pajassa johdantona aiheeseen toimivat sanakortit, joita jaettiin osallistujille sattumanvaraisesti. Jokainen kortti sisälsi jonkin kiertotalouden synnyttämän käsitteen. Korteihin kirjatut käsitteet ovat sanastoa, jota opiskelijoiden tulisi hallita suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Sen jälkeen edettiin Ellen MacArthurin tarinaan: Nainen purjehti yksin maailman ympäri, ja purjeveneiden rajallisten tilojen vuoksi hän joutui miettimään, mitä oikeasti tarvitsee matkan aikana. Purjevene ja matka kokonaisuudessaan rinnastuivat maapallon resurssien rajallisuuteen: myös maapallolla ja ihmiskunnalla on rajalliset luonnonvarat, joiden riittävä nyt ja tulevaisuudessa. MacArthurin oivallusten seurauksena vuonna 2010 perustettiin Ellen MacArthur Foundation, jonka tehtävänä on edistää kiertotalouden periaatteiden leviämistä eri toimijoiden keskuudessa ja vauhdittaa siirtymistä kiertotalouteen.

Uudet käsitteet tutuiksi

Opettajat toimivat neljän ryhmässä. Aiemmin jaetut kortit toimivat keskustelun avaajina: useissa korteissa oli käsitteitä, joita osallistujat eivät entuudestaan tunteneet. Lisäksi jokaiselle ryhmälle jaettiin tuote, jonka raaka-aineita ja elinkaarta oli tarkoitus miettiä. Yksi ryhmä sai puseron, jonka materiaalina oli käytetty turpeesta tuotettua kuitua. Muita tarkasteltavia tuotteita olivat mm. inkontinenssisuojat, selluloosasta valmistettu kaulakoru ja kultahilekoristeltu lahjakassi.

Ryhmässä pohdittiin käsitteitä ja käytiin vilkasta keskustelua tuotteista. Ryhmät saivat vielä liimalappuja, joihin oli mahdollista kirjoittaa asioita ja kysymyksiä, joista toivottiin lisätietoa. Keskusteluvaiheen loppupuolella laput kerättiin, jotta ne voitiin huomioida pajatoimintaa ja käytyä keskustelua summaavassa loppuyhteenvedossa.

Loppuyhteenvedosta vastasi Laboratoriotekniikan tutkinto-ohjelman lehtori **Marita Hiipakka**. Hiipakka poimi liimalapuista mm. *resilienssin* ja *hiilikädenjäljen* käsitteet. Hän kertoi resilienssin liittyvän ihmiskunnan tarpeeseen ja kykyyn sopeutua muuttuneisiin olosuhteisiin, esim. ilmastonmuutokseen ja niukentuneisiin resursseihin. Luonnon resilienssiä on kyky palauttaa ekosysteemien tasapainoa. Hiilijalanjälki käsitteenä oli osallistujille tuttu, mutta hiilikädenjälki ei niinkään. Hiilikädenjäljen tarkoitus on positiivinen: se on mittaristo, joka osoittaa, mitä positiivisia ilmastovaikutuksia jollakin tuotteella on. Hiilikädenjäljen avulla on mahdollista pienentää hiilijalanjälkeä.

Hiipakka muistutti myös ns. näkymättömästä jätteestä, jolla tarkoitetaan tuotteen valmistuksessa syntyvää jätettä, jota asiakas ei koskaan näe. Esimerkiksi yhden puhelimen valmistuksessa syntyy 86 kg näkymätöntä jätettä.

Muovin kierrätettävyys kiinnosti

Puheenaiheeksi nousi myös muovi. Siitä huolimatta, että yleinen suhtautuminen muoviin on kriittinen, Hiipakka puolusti muovia materiaalina, kunhan muovi elinkaarensa lopussa päätyy oikeaan paikkaan. Kertakäyttöisilläkin muovipakkauksilla pystytään esimerkiksi vähentämään hiilijalanjälkeä ja ruokahävikkiä, kun ruoka saadaan pakkauksen avulla säilymään pidempään eikä kevyen muovipakkauksen kuljetus vaadi niin paljon energiaa kuin jonkin vaihtoehtoisen pakkaustuotteen kuljetus. Hän kuitenkin täsmensi, että kertakäyttöt tuotteissa, jotka jostain syystä saattavat päätyä luontoon, muovi on huono materiaali. Mikään muovi ei kuulu luontoon, vaan kiertoon.

Muovin kierrättäminen saattaa tuntua kuluttajasta hankalalta, sillä on osattava erottaa, mikä muovi kelpaa kierrätykseen ja mikä ei. Suomessa pakkausjäte kierrätetään, mutta muovista valmistetut käyttötuotteet, vaikkapa ämpärit, hävitetään yleensä vielä sekajätteen mukana. Muoviteollisuus ry (2019) on kuitenkin toteuttanut tänä vuonna jo toisen Ämpäristöteko-kampanjan, jossa kuluttaja on voinut tuoda muitakin kuin pakkausmateriaaleja kierrätykseen.

Biohajoava muovi on ympäristöystävällinen ratkaisu, sillä biohajoavien muovien käyttö vähentää riippuvuutta öljystä ja valmistusprosessien hiilidioksidipäästöt ovat pienemmät kuin perinteisten muovien. Kuitenkin biohajoavien muovien kierrätys on vielä hankalaa, koska tarkoituksenmukaisia prosesseja ei välttämättä ole olemassa, käyttömäärät ovat pieniä eikä toiminta välttämättä ole taloudellisesti kannattavaa.

Kaiken kaikkiaan kierrättämisen tulisi olla kuluttajalle niin helppoa, että se olisi aina ensisijainen vaihtoehto. Kertakäyttöinen throw-away-kulttuuri tulisi kyseenalaistaa.

Kiertotaloudesta aiheita kielten ja viestinnän opintojaksojen tehtäviin

Kiertotalous on muutakin kuin kierrätystä. Sitra (n.d.) toteaa verkkosivuillaan kiertotalouden olevan “talousmalli, jossa ei tuoteta jatkuvasti lisää tavaroita, vaan kulutus perustuu omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen: jakamiseen, vuokraamiseen sekä kierrättämiseen. Materiaaleja ei lopuksi tuhota, vaan niistä syntyy yhä uudelleen uusia tuotteita.”

Yhteen osallistujilta kerätyistä liimalapuista oli kirjattu kysymys “*Do we need it in the first place?*” Hiipakka päätti puheenvuoronsa korostamalla, että jokaisen tulee pohtia omaa kuluttamistaan. Mahdollisessa ostotilanteessa tärkeintä on miettiä, onko tuote oikeasti tarpeellinen tai onko se pakko omistaa. Kuluttajakäyttäytyminen on valintojen tekemistä: on jokaisen oma valinta, ostaako tuotteen, liisaako sen vai keksiikö luovia ratkaisuja pärjätäkseen kokonaan ilman.

Pajamme täytti tehtävänsä muistutelllessaan, että kiertotalouden mukaisten asenteiden ja toimintatapojen levittäminen ja vahvistaminen on kaikkien opettajien tehtävä oppiaineesta riippumatta. Kielten ja viestinnän opettajat voivat edistää kiertotaloutta mm. käyttämällä sitä keskustelu- ja esiintymisharjoitusten tai erityyppisten tekstien aiheena. Kiertotaloudesta voidaan puhua ja kirjoittaa kaikkien tutkinto-ohjelmien kielten ja viestinnän opintojaksoilla. Myös kansainvälisyysnäkökulmasta aihe on kiitollinen. Vastuu kestävän kehityksen vahvistamisesta kuuluu meille kaikille.

Teksti: Marita Hiipakka, lehtori, projektipäällikkö, TAMK; Taru Owston, lehtori, TAMK ja Eija Lähteenmäki, lehtori, TAMK
Kuvat: Eija Lähteenmäki

LÄHTEET:

Asikainen, E., Hanhimäki, M., Hiipakka, M., Lähteenmäki, E., Nieminen, M. & Owston, T. 2019. Kiertotalous on oivalluksia tehdä asioita toisin. TAMK-blogi 2.3.2019. Luettu 21.11.2019. <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/teema2/kiertotalous-on-oivalluksia-tehda-asioita-toisin/>

Muoviteollisuus ry. 2019. #Ämpäristöteko laittaa kovamuovit kiertämään – muistuttaa muovin vastuullisesta käytöstä. Luettu 21.11.2019. <https://www.plastics.fi/fin/ajankohtaista/?2019-5-Amparistoteko-laittaa-kovamuovit-kiertamaan-muistuttaa-muovin-vastuullisesta-kaytosta&nid=397>

Sitra. n.d. Tulevaisuussanasto. Kiertotalous. Luettu 21.11.2019. <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/kiertotalous/>